

CIJENA LISTU: U predpлатi za čitavu godinu K 32.—, za polugodište K 18.—, tromjesečno K 9.—, mjesečno K 3.—, a maloprodajno 10 helera. — OGLASNI primaju se u upravni listig časopis broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetra i dug 6 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Subota, 19. kolovoza 1916.
„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladno tiskara JOS. KRAMPTIC u Puli, trg Gostova broj 14. Uredništvo se nalazi u Siskovcu, ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HANAU u Puli. Rutkopisi se ne vraćaju. Ne avajaju se anonimni dopisi. Refrakcija pisma se ne primaju.

Austro-ugarski ratni izvještaji.

Beč, 18. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Fronta nadvojvode Karla Frana Ferdinanda Kod zauzeta brda Stara Opčina uhvatile su savezničke čete 200 zarobljenika i zaplijenile 2 strojne puške. Na jugu od Horozanke izbacili su austro-ugarski bataljuni neprijatelja iz pomaknutog jarka. Carske otomanske čete, koje su pridijeljene Bothmerovoj vojsci, suzbile su navalnih pokušaja.

Hindenburgova fronta: Kod Böhm-Ermolljive vojske zadobio je protivnik kor posljednje dane tako teške udarce, da je jučešarnji dan ostao posve u miru. Na volinjskoj fronti uspješno četovanje.

Talijansko bojište.

Neprijateljska topovska paljba protiv naše nove goričke fronte traje dalje. Osim suzbijene talijanske navalne protiv vrhova na jugozapadu od Sagrada i Mirna nije došlo do nikakvih pješačkih bojeva.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i. k. četa nema promjene. Zamjenik poglavice generalnog štofera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaji.

Berlin, 18. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Na sjeveru od Somme nastavlja neprijatelj svoje jake napore bez obzira na teške žrtve. Englezi su dopremili za to na novo više divizija. Na jugozapadu od Martinpuca uspjelo im je da potisnu na malenoj širini našu prednju liniju u drugu i za same nje. Naprotiv bili su oni glatko suzbijeni na sjeveru od Pozieres a na zapadu od šume Fourceaux. Naše su francuske sile krenule u ponori protiv naših položaja između Guillemonta i Maurepasa, te su bile nakrvjavije suzbijene. U protekutom dijelu naše linije na sjeveroistoku od Hardecourta bilo je ljute borbe, a dosad bez odluke. Djelatnost je topnika bez prestanka vrlo žestoka. Na desno od Moze napadao je popodne neprijatelj na širokoj fronti između tvrđve Thiaumont i šume Chapitre, a više puta i na zapadnom kraju.

Kod sela Fleury bio je još u toku. Drugdje bila je neprijateljska navalna svuda suzbijena.

Istočno bojište.

Hindenburgova fronta: Osim malenih živahnih okršaja na zapadu od Nobelskog jezera odigrali su se samo sukobi između prednjih strana. Nadvojvodina fronta: Na bojnjoj fronti generala Bothmera suzbile su turske čete ruska navalna odijeljenja. Na Karpatina bio je uspjeh na Staroj Općini proširen.

Balkansko bojište.

Nakon što je posljednjih dana antanta uzaludno napadala, stupile su sada u protuakciju savezničke čete. Iza bitke protiv srpske dunavske divizije bila je zauzeta Florina.

Njemačka su ljetala napala uspješno ruske razarače i podmornicu na sjeveroistoku od Karaburuna.

Vrhovno vojno vodstvo.

BRZOJAVI.

Prigodom carevog rođendana.

Beč, 18. (D. u.) Poljski je maršal nadvojvode Fridrich izdao sljedeću zapovijed vojnog vrhovnog komanda: „Vojnici i ratni drugovi! Njegovom sam Veličanstvu, premlitostivom vrhovnom vojskovođi sviju naša, podastao u vaše ime sljedeću brzjavu čestitku: „Vaše Veličanstvo, Premilitostivo gospodine: Austro-ugarska vojska i mornarica svetluku po treći put rođendan Vašeg Veličanstva srijed-topovske grmljavine. Prvog je puta upao veliki dan u čas baš pred samo krštenje ognjem. Pred godinu je dana bio taj dan pun sretnih radosti uslijed jedne od najpobjedonosnijih pobjeda, što ih svjetska povijest zna. Ove ga godine slavimo srijed borbe protiv nanovo nagodilane nadmoći naših neprijatelja, koji je još uvijek podavaju nadi, da će moći brojno privezati pobjedu u vaše sebe.“

Vaše Veličanstvo! Krute su bojeve imale opet u posljednjim tjednima, da podnose bojne sile namiljivosti povjerenje mojoj vrhovnoj zapovijedi. Sa žrtvama, kakovih nije nikada bilo,

pokušao je neprijatelj, da nam otm: pobjedu, ali nas je baš ispad tog hrvanja, uza svu vojničku čednost, napunio najponosnijim pouzdanjem — kada usporedimo sile, što su protiv nas postavljene, kada usporedimo nade s kojima su neprijatelj podali na udar, kada usporedimo i uspjeha, na koje se smileno obaziraju kroz dvogodišnje ratovanje i na kraju i na moru. Dan osvjetljenja doći će za naše protivnike! Ne daju se nigdje i nikada slomit austro-ugarski i njemačka vojska i mornarica, koje su zajedno spojene na smrt i život kao ni vojske njihovih saveznika. Vaše je Veličanstvo bilo pred dvije godine prisiljeno, da izvuče u teškom času mač, a pobjedonosno i časno hoće ga takodjer i opet turiti u korice, budi da je taj čas već blizu, budi da je on još daleko. Ta ponovna sigurnost napunjuje današnji dan, više nego li ikada naša srca, koja sva u jedno kucaju na sjeveru i jugu, na moru i na kraju i združuju se na skrupnu vraćati molitvu, prosjedi Božju milost za Vaše Veličanstvo, koji blagoslov za našeg najljubljenijeg cara i kralja!“

Njegovo se je Apostolsko Veličanstvo dostojalo odgovoriti: „Kako su mi duboko zašle u srce čestitke sreće i blagoslova, koje ste mi izrazili Vi, moj dragi feldmaršale na moj inendan u ime moje kopnene i pomorske bojne sile, što se nalazi u ljutim bojovima, tako radosno pozdravljam pouzdanje, kojim Vi i sve naše bojne sile idu u susret budućim događajima golemog hrvanja.“

Austro-ugarske bojne sile, u svijesti vlastite vrijednosti, otkrpljene osjećajem čvrste sloge sa svojim saveznicima i braćom u oružju te pračene željama pobjede domovine, koja podnosi sve terete teškog ratnog vremena, stoje neslomljive naprotiv neprijatelja, čiji će se zamanski napadaj skršiti u njihovoj postojanosti i čežnji za odlučnim uspjehom.

Tako ja stupam s Vama, koji dragi feldmaršale, u treću godinu rata, pouzdavajući se u moju bojnu silu, u njezinu moć i ustrajnost i s molbom, da bude Bog uza nas.

Srećom punim zahvalnosti pozdravljam svoju vjernu, junačku bojnu silu. Franjo Josip.“

Ja sam srešan što smijem saopćiti vam tu poruku našeg Premilitostivo Gospodara, i posom sam što znamad, da ste vi dostojni riječi Njegovog Veličanstva.

Da živio naš car i kralj!

Nadvojvoda Fridrich poljski maršal.

Proslava rođendana Nj. Veličanstva u monarkiji.

Beč, 18. (D. u.) Osamdeset i šesti je rođendan Franje Josipa proslavljen u čitavoj monarkiji izvanredno svečano jutarnjim budnicama, svečanim službama božjim i mnogobrojnim svečanostima u korist ratne priponosti. Osim javnih su izvanredno mnoge privatne zgrade po svim gradovima okičane zastavama u državnim i zemaljskim bojama, a kraj njih se vije zastave saveznika. Listovi bez razlike stranaka stave cara, kojega ličnost savija u jedinstvu vezu oko njegovih naroda, koji neumanjem pouzdanjem i vjernošću mole za pobjedonosni svršetak titanske borbe, narinute najmiroljubivijem od svih valova uza vrhu blagoslovne želje za njega u nadi, e će mu biti prišteno, da će u razdoblju iza rata doživjeti porast na novo pojačane monarkije.

Car je ujutro prisustvovao u Schönbrunskom dvorcu tihoj misli i primio prije podne čestitke članova carske kuće. Poslije podne je običajni obiteljski običaj kod monarha.

Stožernik je nadbiskup Piffi celebrirao u crkvi sv. Stjepana svečanu službu božju, kojoj su prisustvovali svi ministri, visoki državni dostojanstveni, zastupnici autonomnih oblasti i korporacija te veoma brojno općinstvo.

Za vojne su se posade vršile po čitavoj monarkiji svečane službe božje, a tako isto i za školsku mladež po crkvama i bogomoljama svih obreda, kojima je prisustvovalo velikom mnoštvu vjernika i koje su se sve završile pljevanjem pučke himne.

Odklikovani naši generali.

Beč, 18. (D. u.) „Wiener Zeitung“ saopćuje: Previšnja ručna pisma na general-pukovnike Kroatina i Georgija te generala pješavca Hazaja, u kojima im car u ponovnom zahvalnom priznavanju uspješnog djelovanja glede uzdržanja i podizanja bojne spremne armade u polju podijeljuje ratnu dekoraciju velekrsta Leopoldova reda.

Odklikovanje američkog poslanika u Beču.

Beč, 18. (D. u.) Car je dao uručiti američkom poslaniku Penfieldu svoju sliku s vlastoručnim potpisom.

Iz Rumunjske.

Stockholm, 17. — Rjeđe javlja prema vijestima, prispijelim u Petrogradu, da uspjesi entente na ruskim, talijanskim i engleskim frontama sve više uključuju položni entente u Rumunjskoj. Rumunjski su politični krugovi živahno pratili vijesti sa bojišta i radili sporazumom prema tomu. Rasprave da su između Rumunjske i Saveznih država, koje se neprekidno vrše, u ovaj ten osobito živahne.

Bukarešt, 17. — Austrougarski, njemački i bugarski su radnici, koji su dosad bili zapo-

sleni u rumunjskim tvornicama municije, odpušteni i domaći su židovski radnici odstranjeni.

Bukarešt, 17. — Vladini listovi proglašuju vijest, e su u arsenalu pripremljeni nekoliko najdane dvije bombe, krivom. Radi da se o praznici bakrenim kuglama, koje su bile donešene prigodom rekvizicije bakra. Žaliti se valja, što se pučanstvo u sadašnjim prilikama bez ikakve potrebe uzrujava takvim senzacionalnim vijestima. Slične su one vijesti taktičkih listova, e su dan prije eksplozije u tvornici municije u Dnješt primili svi strani radnici nalog, da ostave službu. Jasnija je svrha tih vijesti, da se pučanstvo nahukašava protiv stranica.

Socialiste su dne 15. t. m. obdržavali javnu skupštinu u kojoj su se ogradili proti ratobornim namjerama federalista i zatražili od vlade, da poduzme shodne mjere proti skupci.

Bukarešt, 17. — „Steagu!“ Ne dodje li do odluke od dva tjedna, onda ne će se Rumunjska upustiti u rat sve do proljeća, jer nijesmo nimalo pripravnji za zimski rat.

Bukarešt, 16. Izvojni je odbor povisio cijenu ječmena i zobi od 1500 do 1800 leja po željeznom voz. Njemačko je austrijski konsorcij saopćio istom odboru, da im je pripravan kupiti svu staru pšenicu, koja je ostala slobodna nakon 15. o. m. minulog ugovora s Engleskom.

Bukarešt, 16. — Središnji je odbor zabranio svaki izvoz ječmena i zobi godišnje ljetine.

Berlin, 17. Medunarodnom je klubu umjetnika u Berlinu saopćila rumunjska vlada, da Rumunjska zabranjuje do daljnje odredbe dolazak u Rumunjsku svakom inozemskom umjetniku i umjetnici. Ta se zabrana obrazlaže brigom za rumunjske umjetnike i bojazni pred uhodarenjem.

Bukarešt, 17. „Diminea“ javlja: Prijatelj pojavila su se na Konstancom dva njemačka ljetala, koja pripadaju njemačkoj ljetaljskoj postaji u Varni. Pošto su se držala previsoko nije se na nje ni pucalo.

Köln, 17. „Kölnische Zeitung“ piše: U Bukareštu, koji je inače za vrhućih ljetnih mjeseci kao izumro, vlada živahnim politički život kao ono u augustu 1913, kad je Rumunjska na mirovnoj konferenciji balkanskih država isto tako bez muke ubirala političke plodove, kao ono što je prije kod svog ulaska u Bugarsku brala voćke i lovorike. Gospodin Brahanu, koji danas isto tako, kao i u ono vrijeme, vodi izvanjsku politiku Rumunjske, nalazi se u napasti, da ponovi istu igru, koja mu je onaj put tako dobro pošla bila za rukom. No on još uvijek oklijeva, jer dobro znađe, da je ustup u svjetski rat posve nešto drugoga nego li umješavanje u balkansku vojnu. To je utisak, koji prima čovjek iz svih soprotnih ovih vijesti glede položaja u Rumunjskoj. Te vijesti, koje dolaze ponajviše iz Budimpešte i Milana, moraju da se primaju sa velikim oprezom, jer su jednostrane. Koliko je dosad uznapredovala službeno još ne proglašena mobilizacija, na da se točno ustanovi, toliko te stoji je rumunjska vlada sad kao i prije čvrsto odlučena, da upiruć se u spremnu vojsku, povuče u zgodnom po njezinom mišljenju mač iz korica, a kako za sad stvari stoje, ne će to biti na uhar četvornog saveza.

Nema mirovnih progovora.

Haag, 17. „Daily Telegraph“ javlja iz New-Yorka: Berlinskom je dopisniku lista „New-York Times“ bilo dozvoljeno da brižljivo kabelom svojem listu, kako u Njemačkoj prevladava mišljenje, da čas za mir nije još došao. Državni podtajnik Zimmermann ovlastio je dopisnika u ime njemačkog izvanjskog uredu, neka demitira sve vijesti da bi se igdje progovaralo o miru. Gospodin je Zimmermann kazao po tom: Antanta podaje se utvati, da se njezine prilike popravljaju sadašnjim ofenzivom, ali mi smo osvjedočeni, da neprijatelj nije u stanju probiti nam željeznoj zida na zapadu, a na istoku očekujemo mi novih uspjeha. Mi moramo čekati, dok se antantne uvjete razlaže; na svojoj smo sreću do tada oskrbljiveni i pripravniji u svakom pogledu. Izvršna ljetina, što smo ju imali, uvjrtiti će i same Engleze, da nas blokadu ne će izgledjati. Zimmermann je tumačio dalje, kako su alijanci krivi strašnog krivočrpliva, a Engleska da rat nerazobitno produljuje u nadi da će blokadom postići ono, što oružjem ne može. Na pitanje, da li misli, da je Engleska poslala na bojište svoje pričuve, odgovorio je Zimmermann: „To je sigurno, te smo uvjereni, da je svaki drugi sigurno o novim milijunima engleske vojske pučko čvrljanje. Engleska se izrabljava ponajče svoje saveznici i vodi je na klanje njihove vojske, ali su u njezini vlastiti gubici već toliko, da za Englesku postaju svakim danom sve to manji izgledi, da će moći rat još dugo vremena nastavljati.“

Bitka u zraku u Istočnom moru.

Berlin, 17. (D. u.) Wolffov ured javlja: Dne 15. i 16. o. m. napalo je jedno od naših pomorskih ljetala pomorno na uzletiste Pappenholm na Oesetu te na neprijateljska ljetala, koja su se nalazila na žalu otoka Runo sa dobro upravljenim raspravljam požarnim bombama. Uza svu žestoku obrambenu vatru i uslijedivšom bitkom u zraku povratit će naša ljetala neozleđena.

Iste su noći proizvela četiri neprijateljska ljetala na jezeru Anger napadaj, no on je proizukrovao samo neznatnu štetu.

Kako Francuzi shvaćaju talijanske zahtjeve na Dalmaciji.

Basel, 17. U „Revue Hebdomadaire“ raspravlja suradnik lista „Journal des Débats“ za izvanju politiku, Gauvain, o budućnosti četvornog saveza iza rata sa stanovita diplomatskog programa, na koji mora Francuska već sad za vrijeme iza rata da svrne oči. Njegovo je te meljno načelo, da se u svu vrhuće svi sadašnji savezi između Francuske i vlasti, koje se bore na njezinoj strani. Veom' krasno prolazi kraj toga ljalja, kako si naime piasno tumači ispunjenje obećanja, danih Italiji za njzin ustup u rat, a koja se tiče austrijske Dalmacije. On piše o tom:

Današnje prijateljstvo s Italijom mora da ostane trajno i prijateljstvom od sutra u interes obiju zemalja. Razlike u mišljenju, koje se tiču južnih Slavena, mogu i moraju da se izglađe. S naše strane nema glede tog pitanja nikakvih uvjeta. Mi želimo, samo prijateljsko, pravedno i praktično rješenje, koje je kadro, da učvrsti općeniti mir i pobjedu nad Nijemstvom. Uzrujanost, koja se je javljala od jedne godine ovamo u stanovitim talijanskim krugovima, već se je znatno umirila. Kraj pobiznih u razmišljanja odlučni mučivi Italije priznali, e bi se isto tako protivilo interesima i predajama iz historijgimenta nastalog kraljevstva kao i elementarnoj dužnosti prema susjednom narodu, da se utjele sile podružja, a koja u velikoj većini nastaju slavenski narodi. Tako stečeno gospodarstvo da bi kao težak teret lažao na talijanskoj politici, jer bi se Italija samo radi posve vanjske zadovoljštine za uvijek otudjila narodu, je dostojan velike pažnje i koji je osudjen na sve veće i više neprijateljstvo proti državi, koja si je prisvojela Trst i Pula.

Kitajci protiv Japana.

Tokio, 17. Reuter. U Čengčatungu u Mandžuriji, 31 milju od Mukdena, došlo je do krvavog pucaranja između kitajskih i japanskih vojnika. O tom javljaju japanske novine čudnih potankosti. Kako pričaju krivočrplive se je začelo time, da je kitajski vojsnik napao japanskoga jedinca japanskih policijskih činovnika u Čengčatungu kao je u vojurnu da provjeduje, a kitajski ga je vojsnik ubio hicem iz puške. To je bilo izrokom, da je krenulo protiv kitajske vojarne odijeljenje japanskih vojnika. Kitajci su otvorili vatru i pobili 17 Japancu sa njihovim zapovjednikom podporučnikom. Listovi javljaju da kitajsko pučanstvo u Čengčatungu ugrožava Japance, koji tam stanuju.

Propali talijanski brodovi.

London, 18. (D. u.) Prema Lloydovim vijestima potonule su talijanske jedrenjake „Iva“ i „Giuseppe Petrarca“.

Novo ruske čete u Francuskoj.

Paris, 18. (D. u.) Prema vijesti lista „Matin“ pripisale su nove ruske čete u taborištu kod Malilly-a.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

14. augusta na večer. Na Seretu napreduju napadaj naših četa opet uspješno. Na odsjeku Zlote Lipe hacile su naše čete neprijatelja i prešle na lijevu obalu rijeke Tesnonje (?), pritoka Zlote Lipe. Sama Zlota je Lipa bila na nekojim mjestima prekoračena i zadobljena desna obala. Naša ofenziva udružuje Dnjestra u smjeru prema sjeverozapadu napreduje. Iza tvrdogotnog bjebovca zauzelo se Toustobai.

15. augusta popodne. Naše se napredovanje zapadno od gornje Stripe vrši i nadalje. Prijatelj zapadne Zlote Lipe i Bistrice-Solovnicke prema zapadu napreduje.

15. augusta na večer. Naše su čete nastavile priprejati zapadne Zlote Lipe u vatru neprijatelja, koji je mjestimice sprečavao gradnju mostova, izakao je upravio na naše radnje vatru svoga teškoga topništva i svojih strojevnih pušaka. Ovdje smo zarobili 7 časnika i 413 momaka te osvojili 3 strojne puške. Kod izlaza rijeke Pruta iz Karpata ispraznio je neprijatelj pod našim pritiskom Jablonicu, koji smo mi zaposjeli. Ondje smo opet ukoracali u Vorohutu i Ardzelzu u Prutu (6 i pol kilometra jugoistočno od Vorohote), gdje smo zarobili 32 časnika i 1096 momaka. Naša ofenziva traje i nadalje.

Žigice i njihovo proizudavanje.

Jedno od najvažnijih i valjda najvažnijih pomoćnih sredstava u kućanstvu i dnevnim životu su bez dvojbe na oko tako neznatne žigice. Život bez žigica si čovjek dan danas ne može ni zamisliti; zato mu i doba kad su žigice pradedoviti kečicem iz kremenja iskre, valjdu kao kakva sredovječna bajka, akoprem se stariji ljudi onog doba jošta sasna dobro sjećaju. Prve žigice, takozvane ribane fosforne žigice, izumio je kemičar Ivan Fridrik Kammerer u Karlsruhe, koji je 1857 u ludnici umro. Za odsje-

danja jedne kazne u tvrdjivici Hohenaenberg uspjelo mu dozvolom velikodušnog zapovjednika u svojoj četli urediti kemičnu radionicu, gdje je onda 1835 na stijenici četli svoju prvu žigicu upalio. Akoprem su se iste svuda brzo udomačile, budu dokora poput svih tadašnjih novotarija zbog opasnosti vatre zakonom svuda zabranjene. Konačno uvidiše sve evropske države blagodat novog izuma te dozvolile proizvodjanje žigica. S početka se upotrebljavalo samo te otrovne fosforne žigice, no pomalo ih takozvane „švedske“ žigice posve potisnue. Najduže su se obdržale kod lauanjskog svijeta, koje je bilo mnogo udobnije par žigicu u žep turiti ih na stijenji ili na blačama upaliti.

Komererove žigice pravile su se iz bijelog fosfora, koji se na zraku posve lako upali. Toga radi ga jako lakotro u toploj vodi arapskim jeplom, da nedođe u neposredni dodir sa zrakom. Primjesom kiselih tvari, kao salitre, omogućilo se kod trijenja napravniji njegov upaljenje. Zbog razvika otrovnih fosfornih plinova je proizvodjanje takvih žigica zdravlju vrlo pogubnije, pak je toga radi dandanas zakonom od 1908 zabranjeno.

Da se toj manjkavosti ih žigica predusretne izumio je god. 1848 frankfurški kemičar i prof. Dr. Böttcher spremivši švedske žigice bez fosfora. Upaljiva masa ih žigica je obično tvornička tajna. Akoprem isti bilježi bitni napredak, udomačiše se u Njemačkoj sasna polaganom. Najljepše je cvala ta industrija u švedskom gradu Jönköping, koji je svoje žigice izvažao na veliko i u susjedne zemlje. Nakon tog iskustva razvila se ta industrija i u Njemačkoj i Austriji i to na sasna novim načelima sa usavršenim strojevima.

S početka pravilo se žigice iz jablana, vrbe, borovice ili jelve. Najprikladnije je zato jasenovo ili topolovo drvo zbog ravnog rasta i lake upaljivosti, stoga se ga prije rata u velikoj množini izvažalo na spalvama i brodovima iz Rusije. Tupa stabla se dulje vremena drži na sklađistu te se i ih onda olakši i raspali u 50 centimetara dugačke blokove. Ovakvi blokovi dolaze onda u stroj, koji iste razreže u 2 milimetra debele sveške. Sljedeći stroj razreže iste priprejke u gotove štapiće. Jedan takav stroj može da zgotovi na dan oko 20 milijuna štapića. Te žigično štapiće se onda osuši na paru u posebnim sobama očisti a u jednom sitastom valjku te konačno impregnira. Na to se iste automatično posve posebnom stroju uredi u posebne okvire, od kojih svaki broji preko 2 milijuna luknjica dok se istima sve ne napune. Tekar nato se sve stisne da ne ispadnu i u takozvanom usavršenom stroju po 130 štapića najednom proviđi glavicom tekuće upaljive tvari, koja na nje kaplje iz stanovitih posude, a onda se u ponebnom prostoru osuše.

Ovakvo posve zgotovljene žigice dolaze onda u poseban stroj, koji napuni nutarje škatuljice sa oko 65 komada žigica, koje onda automatično utisne u vanjske škatuljice. Konačno se iste drugim strojem namažu sa strane većinom crvinom crvenim fosforom i osuše. Kako se iz toga vidi je na tom polju ručna radnja skoro posve iščezla a tehnika dotjerana do najveće savršenosti. Samo jedan takav stroj može da na dan posvema zgotovi do 50 hiljada škatuljica punih žigica. R. R.

Domaće Vijesti.

Carev rođendan u Pulj. Već u predvečerje rođendan oktila se čitavu Pulju, i kopneni grad i onaj drugi ocejnli, što u luci pliva, zastavama

i savogama. Na veče izišo je i gradjanstvo i gojivost, da dočeka glazbu, koja je prošla gradom i igrala na više mjesta, uz uredbeno klicanje Njegovom Veličanstvu. Na sam rođendan obavila se svečanost svetlim misama po svim crkvama i govorima po vojarnama i raznim častičkim i činovničkim mensama. Kiša nije dopustila izvanjskog sjaja svečanosti. Glazba, povorke i zabave bile su odgođene na prvu večer. Svako je srce bilo ovog dana uz sijedoga vladara. Svako je u čitavom gradu održao najsvetiji blagdan — vojnik i gradjanin, privatnik i činovnik. Čitavi je dan bio posvećen ljubavi prema caru i državi.

Gospodari u Puljskom kotaru — pozor! Puljodjeljski odsjek vrudjavnog komesara u Pulju objavljuje, da moraju gospodari zemljišta, koje se imade obradivati, provoditi napadnim tablicama, na kojima je označeno ime vlasnika zemljišta, kako ne bi ista bila obradivana po voljnosti. Tko propusti tako označiti svoje zemljište, bit će sam kriv, ako će izgubiti svako pravo na odštete, u koliko bi vojnici obradili i ubrali usjev na korist c. i kr. erara.

Sudbena dražbena dvorana Via Arena br. 2. Danas dne 19. kolovoza 1918. u 3 sata popodne održavat će se dražba ormaru, umivonika, stolova, ormara, stolica, okvira, šivačih strojeva i ostalih kućnih predmeta.

Razne Vijesti.

Njemački glaz i padu Gorice. Njemački vojnički stručnjak piše u „Berliner Lokalanzeiger“-u: „Nije dozvoljeno ni umanjivati ni uvećavati važnost gubitka goričkog mostobrana. Ispražnjenje mone gube po austro-ugarskim četama znači gubitak jedne točke za zapad, ali i tad bi Italijani pokušali odane pasirati visiočne oko Soče, značila bi ta točka za njih bezizjedno po-žutice. Ispražnjenje Gorice je žalosa posljedica napuštanja mostobrana, ali Italijani će se imati zgodno uvjeriti, da je njihov uspjeh samo prividan.“

Ponovna opomena Rumunjskoj. „Dreptata“ javlja: Ruski je poslanik intervirerao kod rumunjske vlade, da postigne dozvolu za prijelaz ruskih četa preko Rumunjske.

Zastupnici centralnih vlasti opomenuli su rumunjskog ministra predsjednika, da se bečki i berlinski kabinet ne mogu u očigled moguće ruske invazije zadovoljiti time, da se rumunjska vlada ograniči na jednostavni protest, tim više zahtijevaju, da se Rumunjska opre svakoj ruskoj invaziji oružanom silom.

O prolazu ruske vojske kroz Rumunjsku. Neki mađarski listi bilježi sljedeću vijest iz Bukarešta: „Ruska vlada je poduzela korake, da isposluje prilik svoje vojske kroz rumunjski teritorij. Ovak zahtjev je obrazložio obvezom Rumunjske, da će čuvati bukareštanski ugovor, koji je Bugarska prekinula. Dupost za prolaz vojske ne znači, da će Rumunjska uči u rat, a ni provedbu neutralnosti. Odgovor rumunjske vlade još nije uslijedio.“

S drugih strana nema još potvrde ove vijesti.

Nemoral u Parizu. Rek bi, da su se napokon i pariški listovi sjetili, da se treba osvrnuti na činjenice, koje su svakim danom jasnijim dokazom o profaniraju morala u Francuskoj, a u prvom redu u Parizu. Pariški „Oeuvre“ piše: Pariški su kolodvorji svi puni djevojača sumnjiva znanjima, koji čekaju vojnike i činšnike, koji se vraćaju s dopusta. Poštenim djevojkama i ženama teško je doći takovim onamo, da žoga

svoga dočekaju, a koga nitko ne čeka, taj dolazi ovima u ruke, te polaze s njima na Montmartre, gdje se vode orgije, kakovih nikada ni u Parizu nije bilo. Bulonjska je šuma tako preputna silnjim ljudima, da je nemoguće solidnim elementima da poslije sedam sati na večer u nju. Francuski list žali, da je umro senator Berenger, koji je predlagao mjere protiv pokvarenosti, jer, ako su mu se onda svi smijali, sada osjećaju na protiv svi potrebu promjene sadnjega stanja.

Portugali na fronti kod Somme. U francuskim se listovima potvrđuje vijest, da su portugalske čete upućene na frontu kod Somme. Te čete sastoje od dviju divizija od ukupno 40.000 ljudi.

Talijanska skromnost. „Idea Nazionale“ objavlja skromni nact nacionalista odnosno na aneksiju u istočnom Sredozemnom moru. Zahtijevaju za Italiju izata rasi osim Trsta i Rijeke također cijeli Levant sa Dodekanesom i skoro cijelu Malu Aziju sa Smirnom. List veli, da moraju saveznici tu „malenkost“ Italiji pripoznati i odobriti.

Veliki štrajk u Americi dovršen. Kako smo jur u našem listu javili, došlo je u Sjedinjenim Sjevero-američkim državama do velikog štrajka; štrajkači je preko 45.000 željezničkih namještanika. Ovi je dana štrajk dovršen, pošto su se namještanici zadovoljili sa novim uvjetima.

Portugalska i anfansta. Pariški „Temps“ javlja iz Lisabona: Financiálni ministar Castro iznio je u sabornici, da će vlada izdati u smislu zakona pariške gospodarske konferencije odnose zakone. Engleska vlada želi kupiti za tri milijuna funta sve brodove što ih je Portugalska zaplijenila, ali će ih uzeti samo u najam i preuzeti jamstvo za slučaj da se izgube. Portugalska momčad dobivat će istu plaću, kakvu dobiva engleska. Engleska dati će Portugalskoj predujmove za sve izdatke, koji su u svezi s ratom. Ministar izvanjskih posala Saares pročitao je izjavu, glasom koji pozivlje Engleska Portugalsku na veće ratno sudjelovanje, u koliko se to Portugalskoj čini moguće.

Ethin Kristian živi. „Slovenec“ piše: Čovjek, koji je čitao nekrologe u svojoj smrti jesu sudrug Kristian u Americi. Ethin Kristian je živ i zdrav, ako se odijbe, da je takodjer i u Americi skoro još uvijek fanasta nego što je bio u Evropi. Među njim i američkim Slovecima došlo je do spora, jer Ethin Kristian zahtjeva Jugoslavansku republiku, dok o. i. koji se s njime svadjaju, ne žele republiku, već samo združenje Jugoslavena. Toga radi je Kristian umuknuo. Clevedanska „Amerika“ oštro napada Kristiana i soc. dem. list „Protetarec“.

Književnost i umjetnost.

Hrvatski biografski rječnik. Jugoslavanska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu nakanila je izdati „Hrvatski biografski rječnik“. Djelo će izići potporom generala Marka pl. Czerniela.

U uvodniku ogleđnog arka veli se: „ovo: „U „Hrvatski biografski rječnik“ ući će životopisi ili bar kratke životopisne napomene — ako rad netašice gradje ili radi manje važnosti ne budu životopisi moguć — svih onih ljudi (plemena i porodica), koji su opsegu hrvačkog zemalja počeli od najstarijih vremena, da sve do danas, makar čimni istakli i malo ili mnogo — sudjelovali u narodnom razvoju: knjevi, velikaši, vojskovođe, svećenici, politici, upravnici, učenjaci, književnici, umjetnici, glasnici, veliki trgovci i brodari, veliki dobrotvori,

knjižari itd.; ovamo pak pripadaju i oni domaći ljudi, koji su djelovali u tudnji, ali i oni tudji ljudi koji su radili u krilu naroda Hrvatskoga. Po utvrđenoj osnovi akademije imao bi se sav rukopis dovršiti do konca 1919. godine, a godišnj. imao bi se izdati taj „Hrvatski biografski rječnik“, koji se obasevati oko 80 tiskanih araka. Uzmogu li se i rokovi pokratiti, učiniti će se i to.

Clanci će biti obsežniji, srednji ili kratki, već prema važnosti lica, koje se obrađuje, a i prema oblihu ili oskudici pouzdatih vijesti o tim licima. Razumije se, da ni samo uredništvo rječnika, — koliko mu se da i mora dopustiti sloboda pokrivanja i nadopunjivanja poslanih mu članaka — ne će moći potpuno simetrički ujednoliti duhu shvaćanje; tu će mnogo odučivati individualnost i shvaćanje pisaca ih članaka, naših suradnika. Ovom pak prilikom molimo sve naše stručnjake ili dobre poznavaoce dotičnih materija, ako ih s kojega god razloga ne stigne naš posebno njima upravljen poziv, da se sa adresom na Jugoslavansku akademiju što prije javu: jesu li voljni preuzeti obrađivanje kojega članka, a ujedno da nam označe i to, koji bi to članci bili; u isti mah molimo i sve hrvatske rođuljbe, koji imaju kakovu gradju, prikladnu za ovo naše djelo, neka nam to javu. U ovaj smo ogleđni arak uvrstili izbor iz onih rukopisa, koji su napisani u ova prva dva mjeseca našega rada; to je i razlog, da je zastupan samo neki broj struka.

Posl. br. U 259/15/3.

U ime Njegova Veličanstva cara!

C. kr. kotarski sud u Buzetu po tužbi funkcionara državnoga odvjetništva kao tužitelja protiv Marije Zlatić radi š. 12. Z. 16. l. 1896. br. 89 l. d. z. iz 1897., u prisuću funkcionara državnoga odvjetništva Bigatko kao tužitelja optuženice, koja se nalazi na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene, a na osnovu prijedloga učinjenoga od tužitelja, da se uporabi zakon i prijedloga učesnika

presudio je:

Marija Zlatić udova Blaža, kći Andrije Božića i Katarine rodj. Božić iz Sljerna, a pripadna u Buzet, 28. god. stara, kat. vjere, udovica sa 3 djece od 2 i pol do 4 god., trgovkinja mijlekom, bez imanja, pismena, već kažnjena po zakonu o živežnim sredstvima.

krivja je:

što je drugom polovicom mjeseca studena 1915. poslala iz Buzeta u Pulu 2 vrcna mijleka, koje je bila dobro naznačena, ali nije obaviti nazočna presuda u „Hrvatskom Listu“ u Pulj no trošak optuženice.

te biva kažnjena:

a) na osnovu § 12. istoga zakona na 60 K globe, promjenjivih u slučaju neujterivosti u 6 dana zatvora, te u smislu § 389 kp. na plaćeb parbenih troškova i onih izvršenja kazne;

b) na osnovu § 20. spomenutoga zakona proglašuje se mijleko zaplijenjenim; te se na osnovu istoga § st. 1. i 2. ima obaviti nazočna presuda u „Hrvatskom Listu“ u Pulj no trošak optuženice.

O mmissis.

Buzet, dne 19. siječnja 1916.

Vivoda v. r. Mogořorovi v. r.

AUGUST SENO.

Vladimir.

(Nastavak.)

„I sami ste rekli, da sam kraljica Amazonka.“
„Jesam. Onda ću ja heros biti, koji je Amazonku svlađao.“
„Protestiram. Uzmimo, da pristajem, čega još ne velim. U tom slučaju reklo bi se: Amazonka je nadvaldala. Neprosim ja vas, već vi mene. A takvu frazu iste povrh toga i galanterija.“
„Dobro! Budi po vašem. Molim, odgovorite.“
„A da ne odgovorim?“
„Uzeo bih vas udvorno pod ruku, doveo do mjesta, gdje vas nodohj, poklonio bih se duboko, povratio u Hrastovac, u Zagreb.“
„Bi li vam žao bilo?“
„Na svaki način.“
„Zasto baš mene hoćete?“
„Jer ste takova, kakove nijesu druge.“
„Jesam li dobar ili zli?“
„Za to nijesam pitao.“
„Kakve su druge?“
„Ne pitajte za to, ja sam ih sit.“
„Druge su dakle stari svijet, a ja Amerika?“
„Vrlo dobro, a ja Kolumbo.“
„Pardon, gospodine Kolumbo, oprostite Americi još jedno pitanje. Uzmimo, da sam pristala, čega još ne velim. Bi li vi pristali, da u našem kućanstvu ne bude razlike spola?“
„Ne razumijem toga pitanja.“
„Čekajte! govorit ću jasnije. Ne mislim na obične posljedice ženidbe. To su promjenjivi zakoni prirode. Ja mislim samo na jednako pravo. Ja da smijem moj karkar razvijati kao i vi.“
Dobranic se malo zamisli, zatim udari u smijeh:
„Klaro! Vi ste —“
„Molim, nikakve analize. „Da“ i „ne“?“
„Da!“ Ali sad molim ja svoje strane, „Da“ ili „Ne“.

„Da“, reče Klara krepko i podu Laku ruku. „Mi bit ćemo i žena i posljedice imate dakako sebi pripisati. Ali molim jedno pitanje.“
„Zvolite.“
„Kod takovih dogovora na život i smrt govori se obično o jednoj točki.“
„Molim, o kojoj?“
„Ta valjda o ljubavi. Nadam se, da me ljubite.“
„O toj je točki, čini mi se, suviše govoriti. Ponajprije ljubti se ondje najmanje, gdje se o ljubavi govori. Osobito kod mene. Uvažite, da sam dosele bio pravi pravcati Don Juan. Van nijesam slao cvijeća ni ljubavnih pisama, vas prosim osim kao iz vedra neha grima. Nije tu posve jasno? Na da vas posve umirim, obaviti čemo i taj formalitet. Da, poštenja mi, ja vas ljubim. Nu ljubite li vi mene?“
„Dovoljite, da odgovor na čask odgodim. Idimo, idimo sad. Na česti se nešto praši. Da, to je kočija moga oca.“
„Zvolite.“
Klara i podžupan spustiše se niz brdo. Na čitini dovede djevojka Lacka do lize.
„Pogledajte to,“ reče Klara pokazavši na po-bijeljenu dasku.
„Šta da gledam? — vas nišan?“
„Kakvu spodobu ima nišan?“
„Spodobu srca.“
„Čijega?“
Podžupan siegnu rameonom.
„Tvojeja,“ nastavi Klara strasno, „ivojeja, nesretni sine! Čula sam ja za to, znala sam, da si Don Juan. Veselish se tvojevom dolasku. Ah, ali ču ga zgrabiti, kazniti, uništiti, rekoh sama sebi, jer da želim, ja sam već mnogim prevrnila pamet. Spazbi se, gledah te, a ti mišta, upravo mišta. Kamen kamen. Toga još nisam dživljela. Naostrih bodet. To bijaše još pasja. Zatim tvoje vladanje, tvoje besramne teorije, tvoje uvrede. Bilo mi je, da pobjesnim. Jesi li vidio, kako su mi kod banke karte u ruku drhtale? Dobivala sam, sve dobivala, i zato se ljutlja, jer se veli: „Sreća u igri, nesreća u ljubavi“, a ja sam te onda, čini mi se, već ljubila.

Vozeći se kući tukla sam konje nemilice bićem — ih nikad ne toka — ali lanilo se de, da su i konji podžupan Dobranic. Nijesam čijete noći nisnula oca, a kako sam željela sam, željela sam, da te u smu probodem. Rano se digoh. Dadoh izrezati to drveno srce. To je Dobranicevo srce, rekoh. Gadjala sam, pucala sam, da to srce prebuhim usred srijede. Nisam ga pogodio, dok to ne dođje; sad mi je lakše, sad mi je dobro. Dođji amo, viknu Klara uhvativ objema rukama Lacka za glavu, dođji amo, da obavimo taj formalitet. Ljubim te, da! Nesretni sine! Ude te riječi dignu se Klara na prste i poljub Dobranica, da mu je krv sunula u moždane.
„Kolumbo je osvojio Ameriku!“ kliknu podžupan privjenu djevojku k sebi.
„Prijava laži Amazonka vodi sužnja u svoje dvorove. Dođji, molim te, nesretni sine, tu nije časa gubiti. Moram svomu strazi izdati shodne zapovijedi.“
„Na ulazu vira sretoshe Klemenica. Dobranic htjede da progovori, Klara mu zaklopi rukom usta i viknu:
„Papa! Suite! Ja govorim. Posegnite u kesu, duboko papa! Mi se ženimo, to jest ja se udajem za njega, on za me; on ženi mene, ja njega. Tako je ugovoreno. Liberté, egalité, fraternité! Tako ugovorimo. A to mora biti, odmah biti. Popovi neka mi mnoge ne zavojetjavu, jer sam nervozna. Papa, Vi znate dakle svoje dužnost.“
Klemenic se kamenio od preposti i radosti; naslani se na bagrem, usta mu zimiše, izvali obli, a na njegovu licu pojavu se najgubiji posmjeh, ovoga svijeta. Istom za čask potvri mu toliko svijesti, da je modrom maranom mogao utru sruze i znoj, našto Klara udari u silan grohot. Za mjesec dana postade Klara na općen dođu svijeta podžupanom, našto stara sudnja od ljutosti izu-gubi predzadnji zub. To bijaše prvo poglavlje Dobraniceva romana.
Je li ljubav svojica Dobranica s Klarom? Ta barem jedno drugovo reče, da se ljube. Nitko im ne mogae govoriti, da se uzimlju koristi radi; Dobranic bijaše bogat, bogata i Klara, du-

hovit on, duhovita ona, oboje doduše ponešto tuđna znanju, ali je Dobranic slovio i Don Juanom i ratoborcem na političkom poprištu, Klara pak bijaše savršena Amazonka. Ali čudna ta historija ljudjska srca pokazuje nam često, da se dvije protivne žive duše, planuvši u jednu iskru, svežu u najdivniju slogu, da mirna, trajna ljubav struji vjekoma po njihovoj sruci te se čini, da je upravo taj siloviti proplamaj unisti prekomjernu strast i sve osjećanje sveo na pravu zdravu mjeru. Je li ljubav svojica Dobranica s Klarom? pitaje se zabavišni svijet zagrebački. Vjfest o podžupanovoj ženidbi dirnula je društvo glavnoja gradca kao gromak iz vedra neba; po svim se sačinama govorilo o tom, žila i žestokio i u mnogo slučajeva prve gospodin Dobranic naravski veoma žo. Sve majke, koje imadahu kćeri za udaju, sve gospođe, kojih je ime zapisano bilo u debelim ljubavnim zapisima zagrebačkoga Don Juana, srotiše se sad u broj bjesničkih furija, da operužaju Dobranica, na kojem ne osta ni krpica. Vojvodicom te hake bijaše uvrijeđena udovica, koja je po svim babiljim kutovima kupila vijesti o grijesima Dobraniceve mladosti. Po svem tom gradivu sastavi kroniku vrlo draštavnu, dovadši silu vrlo bijesnih opazaka, te ju otpremi poštom, osvojivši Klari. Tim načinom htjede ući u njezina ljubav, ali za nekoliko dana dođje iz od Klarine ruke pismo: „Stovana gospođo, — pisa Klara, „dužnost mi je, da vam se zahvalim. Vi ste grijehne mladosti mog zaručnika vrlo draštavni, vrlo zanimivo opisali. Hvala vam za tu neobičnu točnost i marljivost. Ja sam te zapiske tri, četiri puta pročitala, poslije sam ih o m e u L a c k u dala, neka se i on tim štivom osladi. Smijueći se od srca — t. j. Lacku i ja — bacismo plod vaše muke u vater. Sada se tekar ponosim svojim zračnikom, jer mi je pošlo za rukom foliokoga Don Juana potpunoma svlađati. Zahvaljujući se još jednom, nadam se, da ćete i vi s osobitom priznati pratiti sreću vaše pokorne službenice Klare pl. Klemeniceve.“

(Nastavit će se.)